

Täysistunto

Torstai 15.10.2020 klo 16.00—19.43

4. Ilmastovuosikertomus 2020

Kertomus K 18/2020 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan, jolle liikenne- ja viestintävaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

18.06 Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä on järjestykseltään toinen ilmastovuosikertomus, ja sen valtioneuvosto antoi kesäkuussa. Ilmastovuosikertomuksesta säädetään ilmastolaissa. Sen mukaan kertomus on annettava eduskunnalle vuosittain. Ilmastovuosikertomus tarjoaakin sekä eduskunnalle että laajemmalle yleisölle hyvän pohjan arvioida, missä ilmastopolitiikassa mennään päästökehityksen ja -tavoitteiden osalta. Sen tarkoituksena on antaa eduskunnalle mahdollisuus käydä keskustelua ilmastopolitiikan ajankohtaisista kysymyksistä tuoreimman tiedon pohjalta.

Vuosikertomuksessa tarkastellaan päästökehitystä eri sektoreilla sekä arvioidaan tavoitteiden saavuttamisen tilannetta käytettävissä olevien päästökehitysarvioiden pohjalta. Ensimmäisen, viime vuonna annetun, ilmastokertomuksen keskiössä oli taakanjakosektorin eli päästökaupan ulkopuolisten sektoreiden, kuten liikenteen, maatalouden, rakennusten erillislämmityksen ja jätehuollon päästökehityksen, arviointi sekä taakanjakosektoria koskevan keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman eli KAISUn tavoitteiden saavuttamisen arviointi.

Ympäristövaliokunta antoi tämän vuoden alussa ilmastovuosikertomusta koskevan mietinnön, joka pohjautui laajaan kuulemiseen ja usean valiokunnan antamaan lausuntoon. Mietinnön keskeinen viesti oli, että vuosikertomuksen raportointia tulisi kehittää niin, että se antaa kattavan kokonaiskuvan ilmastopolitiikasta ja päästökehityksestä. Toisin sanoen raportoinnin tulisi kattaa kokonaispäästöt eli taakanjakosektorin lisäksi myös päästökauppa- ja maankäyttösektoreiden päästöt. Lisäksi mietintö korosti tarvetta kehittää ilmastovuosikertomusta strategisempaan suuntaan vahvistamalla ilmastopolitiikan vaikuttavuuden ja riittävyyden arviointia suhteessa tiukentuviin tavoitteisiin erityisesti suhteessa 2035-hiilineutraalisuustavoitteeseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2020 vp

Olemme halunneet jo tämän vuoden ilmastokertomuksessa huomioida niin eduskunnasta kuin laajemmin yhteiskunnasta saamamme palautteen. Kertomusta onkin nyt laajennettu siten, että taakanjakosektorin päästöjen lisäksi tarkastellaan kokonaispäästöjen ja -nielujen kehitystä sekä arvioidaan vuodelle 2035 asetetun hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamista. Lisäksi tämän vuoden kertomukseen on sisällytetty myös sopeutumistilanteen arviointi, vaikka nykyisen ilmastolain mukaan sellainen olisi ollut tarpeen ainoastaan kerran vaalikaudessa. Kertomuksessa on myös tarkasteltu käytössä olevia politiikkatoimia, vaikka nykyinen laki edellyttää tarkastelua joka toinen vuosi. Tämänvuotinen ilmastovuosikertomus on siis varsin laaja paketti, ja sisällön laajentaminen jo tässä vaiheessa on ollut perusteltua, sillä nykyisen ilmastolain mukaista vuosikertomuksen sisältökuvausta voidaan ja tulee pitää vain vähimmäisvaatimuksena. Vuosikertomuksen sisältövaatimuksia tullaankin päivittämään ilmastolakiin lain uudistamisen yhteydessä. Tässä yhteydessä haluan kiittää eduskuntaa arvokkaasta työstä vuosikertomuksen kehittämiseksi.

No sitten, mitkä ovat vuoden 2020 ilmastovuosikertomuksen keskeiset viestit? No, ihan alkuun on hyvä huomata, että ilmastovuosikertomus on annettu jo kesäkuussa ja se perustuu viime vuoden eli vuoden 2019 päästötietoihin. Esimerkiksi syksyn budjettiriihessä tekemämme lukuisat ilmastopäätökset eivät siis vielä näy sen arvioissa, mutta Ilmastovuosikertomus 2020 osoittaa, että ilmastopolitiikalla on päästy aiemmin asetettuihin tavoitteisiin. Suomi on saavuttamassa vuosille 2020 ja 2030 asetetut EU:n päästövähennystavoitteet, mutta on kuitenkin syytä huomata, että EU:n vuoden 2030 päästövähennystavoitetta ollaan parhaillaan päivittämässä, jotta kunnianhimo saadaan vastaamaan paremmin Pariisin sopimusta. Työtä täytyy siis jatkaa ja tahtia kiristää.

Vuoden 2019 pikaennakkotietojen mukaan Suomen kokonaispäästöt vähenivät viime vuonna noin 6 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna, päästökaupasektorin päästöt vähenivät 11 prosenttia ja päästökaupan ulkopuolella päästöt vähenivät 2 prosenttia mutta ylittivät hieman EU:n asettaman vuotuisen päästökiintiön. Päästöjen nopea väheneminen päästökaupan piirissä johtuu ensisijaisesti fossiilisten polttoaineiden, erityisesti kivihiilen, käytön pienentymisestä. Maankäyttösektorin nettonielu oli pikaennakkotiedon mukaan 17,4 megatonnia. Nettonielu vahvistui siis viime vuonna selvästi verrattuna edellisvuoteen, jolloin nielu oli ennätyksellisen alhainen, vain 10,3 megatonnia. Nielun muutokset heijastuvatkin suoraan muutoksiin hakkuumäärissä, joiden vaihtelut voivat olla merkittäviä vuodesta toiseen. Vaikka vuoden 2019 pikaennakkotietojen mukaan Suomi ylittäisi niukasti vuotuisen päästökiintiönsä, Suomi näyttäisi kuitenkin saavuttavan vuodelle 2020 EU:ssa asetetun taakanjakosektorin päästövähennysvelvoitteen. Nykyisen arvion mukaan Suomelle olisi siis jäämässä jonkin verran ylimääräisiä yksiköitä jaksolla 2013—2020, ja näin ollen Suomi saavuttaisi koko kaudelle 2013—2020 asetetun velvoitteensa.

Myös jakson 2021—2023 päästövähennystoimet on mitoitettu siten, että taakanjakosektorin päästövähennysvelvoite voidaan täyttää. Tarvittavat toimet on määritelty keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmassa. Osa näistä toimista on jo toimeenpantu, mutta osan toimeenpano on vielä kesken. Sen tiedämme, että jo tehdyt toimet eivät vielä riitä tavoitteen saavuttamiseen vaan sen saavuttaminen edellyttää vielä uusia päätöksiä. Erityisesti liikennesektorilla tarvitaan lisää toimia, jotta tavoite liikenteen päästöjen puolittamisesta vuoteen 2030 mennessä saavutetaan. Tarvittavia lisätoimia on seuraavan kerran tarkoitus määritellä liikenne- ja viestintäministeriön johdolla laadittavassa fossiilittoman liikenteen tiekartassa, joka valmistuu loppuvuodesta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2020 vp

Vuosikertomuksessa on tarkasteltu myös kulutusperäisiä päästöjä. Kotitalouksien hiilijalanjälki on käytettävissä olevien tietojen mukaan jälleen kasvussa. Suomen ympäristökeskuksen, Syken, selvityksen mukaan Suomen kulutusperäiset päästöt ovat lisääntyneet 12 prosenttia vuodesta 2000 vuoteen 2016. Kehityksen taustalla on erityisesti kulutusmenojen kasvu.

Kokonaisuudessaan näyttää selvältä, että nykyiset ja suunnitellut toimet eivät riitä vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseen vaan tarvitaan merkittävästi lisää päästövähennyksiä. Myös hiilinielut ovat keskeisessä roolissa hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamisen kannalta. Tarvittavia uusia toimia tullaan tarkastelemaan paraikaa valmistelussa olevassa ilmasto- ja energiastrategiassa sekä uudessa keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa. Näiden on tarkoitus valmistua syksyllä 2021. Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa taas arvioidaan uusia politiikkatoimia maankäyttösektorin nettoniellun vahvistamiseksi.

Ilmastolakia ollaan parhaillaan uudistamassa, ja on tärkeää, että sen yhteydessä vahvistamme ilmastovuosikertomusta niin, että siitä tulee vuosittainen kaikki sektorit kattava kokonaisuus, jonka avulla voimme vuosittain seurata hiilineutraalisuustavoitteen 2035 ja muiden ilmastotavoitteidemme toteutumista sekä politiikkatoimien riittävyttä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitten mennään keskusteluun.

18.15 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! Ilmastovuosikertomusta lukiessa on vaikea uskoa, että kyseessä on valtiopäivillä käsiteltävä asiakirja eikä harhainen päiväkirja, jossa Suomi kuvittelee olevansa Euroopan päästövähennyskuningas. Jakomielisyys kuvaa julkista taloutta koskevan puheen ja tämän ilmastostrategian suhdetta. Kansalle luvataan talouden kasvua kaiken maksamiseksi. Samaan aikaan ilmastotavoitteilla kurjistetaan taloutta ja kansaa. Hallituksen uskioissa tätä kutsutaan reiluksi siirtymäksi.

Poimin tässä tarkasteluun kolme sektoria: liikenteen, maatalouden ja kotitalouksien kulutuksen.

Jakomielisyys jatkuu liikenteen päästötavoitteiden arvioinnissa. Kuvitellaan, että tavoitteet sähköautojen määrästä saavutetaan helposti. Silti Suomen autokanta jatkaa itsestään vanhenemistaan. Sairas ei tule järkiinsä kepillä lyömällä. Suomalaiset eivät pysty uudistamaan autojaan tavoitteiden vaatimassa yhä kiihtyvässä tahdissa, vaikka kuinka verotettaisiin. Joukkoliikenteen parantaminen koskee ainoastaan taajama-alueita, ja tulokset ovat kohtuullisen vaatimattomia.

Maatalouden suhteen hallinnon pitäisi viimeinkin ymmärtää, että maatalouden harjoittajat eivät voi jäädä keskenään sille maaseudulle pyörittämään ruokatuotantoa. Tulemme tarvitsemaan joka ainoan peltotilkkumme, ja kaikkialla, missä maata viljellään, pitää olla toimiva infra, toimivat palvelut ja hyvä yhteisö. EU:ssa pärjäämisen vaatima keskittyminen ja erikoistuminen on ajanut ruuan alkutuotannon pääoma- ja kulurakenteen sellaiseksi, ettei se kestä enää minkäänlaisia ideologisia lisärasitteita. Koronamaailmassa Suomen päämielenkiinnon tulisi olla elintarvikehuollon varmistamisessa.

Kotitalouksien kulutus, jota täälläkin on kritisoitu, on se moottori, jonka turvin kehittyneissä maissa pystyy elämään enemmän ihmisiä kuin metsästäjä-keräilijäkulttuureissa. Nyt yhteiskunta on polvillaan bruttokansantuotteen muutaman prosentin laskun vuoksi. Ilmastopolitiikan tavoite on laskea kansalaisten hiilijalanjälkeä keskimäärin 50 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Tässä aikataulussa näissä tavoitteissa pysyminen edellyttäisi Poh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2020 vp

jois-Korean elintasoon siirtymistä. Suomessa onkin käynnissä vihreiden politiikan elävä demonstraatio. Askeleet kulkevat tosi rivakasti kohti elintason romauttamista. [Tuomas Kettunen: Pelottelua!]

Arvoisa puhemies! Entäs näiden ilmastotoimien vaikuttavuus? Surullisinta on kuvaus sopeutustoimien kiireellisyydestä eli siitä, miksi me ajamme yhteiskuntaa alas. Sään ja vesiolojen ääri-ilmiöistä koituvat taloudelliset menetykset ovat kuulemma kasvussa, mutta tarkkaa tietoa ei ole saatavilla. Kaikkia merkittäviä ilmastoriskejä ei ole tunnistettu. Konkreettisin uhkakuva muodostuukin vuosikertomuksen mukaan hulevesitulvista ja haitallisten vieraslajien leviämisestä.

Arvoisat kansanedustajat, miettikää hetki, mikä yhteys ilmastomuutoksella on hulevesitulviin ja vieraslajeihin. Hulevesitulvat johtuvat puhtaasti maankäytöstä. Vieraslajit leviävät pääosin ihmisten toimesta. TVL kylvi tunnetuimman vieraslajin lupiin tienvarsiin tietoisesti ja huolellisesti valitulla siemensekoituksella. Nyt syyttömien maanomistajien pitäisi nyppiä ne pois.

On teeman sopien surrealista, että ilmastopolitiikan vaikuttavuutta arvioidaan hiilineutraalisuustavoitteisiin nähden, ei ollenkaan todellisten tai kuviteltujen uhkien torjumiin nähden. Tosiasiassa: vaikka Suomi lopettaisi kaikki hiilidioksidipäästönsä huomenna, sillä ei olisi ilmastoon mitään vaikutusta. Jos nykypolitiikka ja nykymeno jatkuu ja kiihtyy, on vuonna 2030 näistä vuosikertomuksista muodostunut päiväkirja, jossa kerrotaan, miten ollaan jouduttu itseaiheutettuun lamaan.

18.20 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Viime vuonna eduskunnassa käsiteltiin sarjassaan ensimmäistä ilmastovuosikertomusta. Valitettavasti kertomuksen johtopäätös on edelleen sama: suunnitellut toimet eivät ole riittäviä hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseksi.

Kertomuksen politiikkatoimista näemme, että taakanjakosektorin osalta liikenteen päästökehitys on aivan suomalaisen ilmastopolitiikan ytimessä. Kertomuksessa luetellaan peräti 16 liikennesektorin politiikkatoimea, joihin lukeutuu muun muassa raiteita, biokaasua ja lihasvoimalla tehtyjä matkoja.

Koronaepidemia on osoittanut, että kansakuntamme kyllä kykenee nopeisiin ja tehokkaisiin toimiin, kun uhka on tarpeeksi konkreettinen ja tulee tarpeeksi lähelle ihmistä. Ilmastomuutos saattaa tuntua kaukaiselta ja epämääräiseltä, mutta se uhkaa jo nyt tuhansien eliölajien olemassaoloa. Ilmastohätätilan julistaminen voisi tuoda ilmastokriisiin kaivattua konkretiaa ja muistutuksen siitä, minkä tämä kertomuskin meille paljastaa: meidän on kyettävä tekemään enemmän.

Arvoisa puhemies! Toinen ilmastovuosikertomuksen suurista johtopäätöksistä on se, että vaikuttavia toimia on tehtävä ihan jokaisella yhteiskunnan sektorilla. Liikenne on vain yksi osa kokonaisuutta. Tarvitaan uuden polven maataloutta, ilmastoystävällistä asumista ja rakentamista, kiertotaloutta ja tarkkuutta julkisiin hankintoihin kulutuksen vähentämistä unohtamatta.

Myös kunnilla on ilmastomuutoksen torjunnassa merkittävä rooli — voisi jopa sanoa, että kunnat ovat ilmastotekojen suhteen avainasemassa. Kunnille on tarjottava tukea ja työkaluja ilmastotyöhön. Lisäksi tarvitaan toki rohkeita kuntapäättäjiä. Hiilineutraalisuustavoitteen kannalta myös päästökauppaan kuuluvien sektorien kehityksellä on kiire. Teollisuuden ja energiantuotannon päästöt on saatava alas samalla, kun nostamme maankäyttösektorin hiilinielut ylös.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2020 vp

Arvoisa puhemies! Ilmastovuosikertomus sisältää siis tiedot paitsi Suomen päästökehityksestä myös tavoitteiden saavuttamisen edellyttämistä lisätoimista. Näitä lisätoimia esitetään muun muassa uudessa energia- ja ilmastostrategiassa ja maankäyttösektorin ilmastohjelmassa, joiden on tarkoitus valmistua ensi vuoden aikana. Tarvittavien toimien lista on pitkä, ja tavoitteeseen on matkaa vielä satojatuhansia hiilidioksiditonnejä. Suunta on kuitenkin vihdoin oikea, ja hallitus on sitoutunut tekemään aitoja ilmastotekoja. Esimerkiksi ensi vuoden talousarvio, josta tässä salissa on viime päivät kiivaasti keskusteltu, sisältää monta hyvää päätöstä kohti hiilineutraalia Suomea.

Samalla kun muutoksia tehdään, meidän on pidettävä kaikki mukana. Vihreät ajavat reilua muutosta, joka pitää sisällään sosiaalisen ja alueellisen oikeudenmukaisuuden. Kestävän kehityksen on oltava kaiken päätöksenteon lähtökohtana, ja myös tämä näkökulma on otettu ilmastovuosikertomuksessa hyvin huomioon.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Sitten siirrytään debattivaiheeseen. Olkaa hyvä, käykää omalta paikalta varaamassa puheenvuoro V-painikkeella.

18.23 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että tämä ilmastovuosikertomus käydään läpi taas kerran. Tämä on toinen historiassaan. Kiinnittäisin huomiota erikoisesti siihen, että liian paljon meillä Suomessa painotetaan näissä ilmastoasioissa päästöjen määrää. Meidän liikenteemme päästöt ovat luokkaa suurin piirtein noin 12 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia — saattaa olla hieman yli jo, mutta kuitenkin taso on oikea. Mutta jos me haluaisimme aidosti tämän homman hoitaa niin, että meidän kansalaisillemme aiheutuisi mahdollisimman vähän kustannuksia, miksi me emme halua lähteä sille tielle, vaan vastustetaan kaikin keinoin? Laittamalla suoalueilla tuhkalannoitus kuntoon me saisimme ravinteiden liikkeet vähän pysäytettyä sinne suole, metsän kasvun paranemaan, hakkuumääriä lisättyä, työmäärää kasvatettua eikä tulisi mitään turhia kustannuksia ja ennen kaikkea saisimme omat hiilitaseemme aidosti kuntoon. Tämä jatkuva erilaisilla suojeluhankkeilla elinkeinojen alas ajaminen tulee Suomelle niin kalliiksi, että meillä kohta... [Puhemies koputtaa] Kuka haluaa laskea elintasoa, ilmoittautukoon heti.

18.24 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ilmastovuosikertomus on tärkeää työkalu, jonka avulla eduskunta, kansalaiset ja kaikki yhteiskunnan toimijat voivat seurata ilmastopolitiikan riittävyyttä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Kiitos ympäristöministeriölle vuosikertomuksen kehittämisestä saadun palautteen perusteella.

Vuosikertomus kertoo meille, että nykyiset ja suunnitellut toimet eivät riitä asetetun hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseen. Vajetta on noin 15 megatonnin verran. Uusia päästövähennystoimia tarvitaan kaikilla sektoreilla. Vuosikertomus osoittaa, että esimerkiksi liikenteen ja maatalouden päästöt vähenevät aivan liian hitaasti. Päästövähennysten lisäksi hiilinieluilla on keskeinen merkitys hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamisessa. Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa tullaankin arvioimaan politiikkatoimia nettonielun vahvistamiseksi.

Arvoisa puhemies! Ilmastovuosikertomuksen roolia tulee edelleen vahvistaa ilmastolain uudistuksessa ja vakiinnuttaa se työvälineeksi [Puhemies koputtaa] ilmastopolitiikan seurantaan [Puhemies: Kiitoksia!] niin meille päättäjille kuin kaikille kansalaisille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2020 vp

18.26 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että vuosikertomusta todella on nyt kehitetty, ja on myös ilo huomata, että edellisellä hallituskaudella asetettuihin päästövähennystavoitteisiin ollaan pääsemässä.

Ministeri mainitsi tuossa, että kaikkia nyt hallituksen tekemiä uusia päätöksiä ei tässä ole vielä huomioitu. Toivottavasti ne nyt osaltaan sitten helpottavat tavoitteisiin pääsemistä. Kuitenkin on hyvä muistaa se, että tässä nimenomaan mitataan sitä oikeata asiaa eli sitä, kuinka paljon ne päästöt vähenevät. Ja sen pitäisi aina olla se ilmastopolitiikan mittari, ei siihen käytetyn rahamäärän.

Liikenteen päästöjen vähentäminen on edelleen murheenkryyni. Itse ajattelen, että siihen voidaan päästä kolmella keinolla: Uudistetaan autokantaa vähäpäästöisemmäksi, muutetaan nykyisten autojen käyttämää polttoainetta vähäpäästöisemmäksi — keinoja on, mutta niitä voisi olla vielä lisää — ja toisaalta joukkoliikenteen käyttömahdollisuuksien parantaminen, joukkoliikenteen kulkutapaosuuden lisääminen kaupungeissa. [Puhemies koputtaa] Kaikkiin näihin löytyy hyviä kannusteita, [Puhemies: Kiitoksia!] toivottavasti hallitus [Puhemies: Aika!] nyt tekee niitä.

18.27 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun viittasin tuossa pidemmässä puheenvuorossa Pohjois-Koreaan, niin olin ihan tosissani. Tämä keskustelu ja tilanne, mikä on ollut tässä alkuvuodesta ja koronan ensimmäisessä aallossa, on itse asiassa vähän niin kuin semmoinen suuntaa antava näyte siitä, mihin tässä ollaan menossa, jos Suomi halutaan nostaa ilmastojohtajaksi: meillä ei liikuta, meillä ei kuluteta, meillä ei tehdä paljon mitään. Eli jotta meillä ylipäättänsä pystyttäisiin pääsemään näihin tavoitteisiin, niin meillä pitää olla järkevää kuluttamista, meillä pitää olla sellaista toimintaa, joka ruokkii tätä yhteiskuntaa, ei sellaista, joka vie asukkailta, ihmisiltä suusta leivän. Puhutaan paljon julkisista hankinnoista, ja sellainenkin ihan fakta: julkinen hankinta, jota ei toteuteta, esimerkiksi rakennushanke, on juuri sellainen, mitä [Puhemies koputtaa] viherpunaiset haluavat.

18.28 **Katja Taimela sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! — En provosoidu. — Valtioneuvosto antoi todellakin lajissaan toisen ilmastovuosikertomuksen kesäkuussa eduskunnalle, mutta se on pitkälti koronan johdosta vasta tänään täällä meillä lähetekeskustelussa. Sanna Marinin hallitusohjelman tavoitteena on hiilineutraali Suomi 2035, ja ilmastotekojen ja -toimien hyväksyttävyyys vaatii sen, että energia- ja ilmastopolitiikan tulee aina perustua tutkittuun tietoon ja perusteltuihin arvioihin politiikan kustannuksista ja kokonaisvaikutuksista.

Kun lukee tämän ilmastovuosikertomuksen, sieltä on helppo havaita se, missä olemme onnistuneet ja missä edelleen on kovasti kirittävää. Suomen päästöt ovat vähentyneet päästökaupparektorilla merkittävästi, samoin jätteiden käsittelyn ja rakennusten lämmityksen päästöjä on onnistuttu vähentämään, myös maankäyttösektorin nettonielu on kasvanut vuonna 2019, mutta kirittävää meillä on edelleen maatalouden ja liikenteen päästöissä.

Kun tätä työtä jatketaan, talouteen, työllisyyteen ja ekologisiin vaikutuksiin on aina päätöksenteossa [Puhemies koputtaa] ja keskustelussa liitettävä [Puhemies: Aika!] sosiaaliset, erityisesti tulonjakoon liittyvät vaikutukset.

18.29 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ympäristökriisi, johon ilmastonmuutos kuuluu, on meidän aikamme suurin haaste ja haaste, josta meidät tullaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2020 vp

muistamaan ja jossa me emme saa epäonnistua. Riippumatta siitä, mitä perussuomalaiset täällä nyt sanoo tai toivoo, niin tämä hallitus on ohjelmassaan sitoutunut tekemään nämä tarpeelliset ja riittävät ilmastotoimet. No, mikä sitten on riittävää? Riittävää on se, että me teemme meidän oman osamme siinä, että maailman keskilämpötilan nousua voidaan rajoittaa tähän 1,5 asteeseen. Ja haluaisin sanoa perussuomalaisille, että kyllä tämä on myös meidän etumme. Mikä voisi olla parempi vientituote kuin hiilinegatiivinen hyvinvointivaltio? Keskeistä on nyt se, että hallitus vielä päättää näistä tarvittavista lisätoimista, ja siihen mielelläni hallitusta kiritän.

Täällä hyvin tuotiin esille, että erityisesti liikenteen ja maatalouden osalta näitä toimia tarvitaan. Ajattelen, [Puhemies koputtaa] että tämä on haasteen lisäksi mahdollisuus.

18.30 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Det är väldigt glädjande att den här klimatårsberättelsen visar att vi har lyckats minska på utsläppen under 2019. Vi har redan gjort mycket, men för att uppnå målen till 2030 krävs förstås många åtgärder.

Tässä on tullut esille, että päästöt ovat vähentyneet 2019, ja hyvä niin, mutta tekemistä vielä on. Kysyisin ministeriltä, että kun näitä mittareita on monenlaisia, millaisia mittareita hän kaipaasi tuleviin ilmastokertomuksiin.

18.31 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkisten hankintojen tulisi tukea kestävyystavoitteita, mutta osaamispuitteita julkisten hankintojen toteuttamisessa on tällä hetkellä paljon. Hyvänä apuna tässä edistämässä on ollut kestävien ja innovatiivisten hankintojen verkostomainen osaamiskeskus KEINO, jossa on laajasti mukana eri asiantuntijatahoja. KEINOn tavoitteena on edistää julkisten hankintojen tunnistamista ja aktiivista käyttöä johtamisen välineenä sekä auttaa hankintayksiköitä jakamaan avoimesti tietoa omista kokemuksistaan ja oppimaan toinen toisiltaan. Lisäksi KEINO tarjoaa tietoa seurantamittareista.

KEINO-osaamiskeskukselle osoitettu rahoitus on päättymässä keväällä 21. Jos halutaan lisätä ympäristöystävällisiä hankintoja Suomessa, on KEINOLle löydettävä jatkorahoitus. Talousarviossa sitä ei valitettavasti ollut. Ministeri Mikkonen, löytyykö KEINOLle varmasti jatkorahoitusta?

18.32 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomihan on edelläkävijä, mitä tulee päästöjen vähentämiseen. Me kuulumme kouralliseen maailman maista, jotka ovat onnistuneet absoluuttisesti vähentämään päästöjä. Ja mikä Suomen merkitys globaalisti on, niin se voi olla erityisesti se, että täällä kehitetään sellaista teknologiaa, jota voidaan viedä maailmalle ja auttaa myös niitä kaikkein saastuttavimpia maita tekemään oma osansa.

No, ydinvoima on merkittävä suomalainen ilmastoteko. Kun Olkiluoto 3 -reaktori käynnistyy, niin se tulee nostamaan Suomen sähköntuotannon päästöttömyyden nykyisestä 80 prosentista 90 prosenttiin ja tulee vaikuttamaan myös siihen, että kalleinta ja saastuttavinta tuotantoa ajautuu pois markkinoilta myös hiilenmustassa Virossa ja jopa Puolassa. Haluan ankin kysyä ilmastoministeriltä: oletteko valmiita nyt voimallisesti tukemaan sitä, että ydinvoima saadaan sisällytettyä EU:ssa tähän kestäväen rahoituksen taksonomiaan? Teollisuuden sähköistyessä [Puhemies: Aika!] ydinvoiman tarve tulee lisääntymään Suomessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2020 vp

18.33 **Pasi Kivisaari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskusta suhtautuu ilmastokysymyksiin hyvin ratkaisuhakuisesti. Ja ei ole salaisuus, että haluamme tehdä ilmastoratkaisut alueellisesti ja sosiaalisesti oikeudenmukaisesti. Ilmastonmuutos saadaan torjuttua vain ja ainoastaan silloin, kun ilmastonmuutoksen vastaisilla toimilla on kansalaisten hyväksyntä. Ja totta kai kyse on myöskin ylisukupolvisuudesta. Tuleville sukupolville on, totta kai, turvattava hyvä tulevaisuus.

Puhemies! Pidän viisaana sitä, että hallitus kohdistaa määrärahoja esimerkiksi maatalouden ilmastoviisaisiin investointeihin. Tulevan rahoituskauden aikana tavoitellaan siis 80 miljoonan euron kohdentamista maatalouden investointeihin, jotka vähentävät maatalouden ilmastopäästöjä.

On tosiasia, että ilmastonmuutos haastaa kotimaista ruoantuotantoa. Tämä korona-aika on todellakin [Puhemies koputtaa] opettanut, [Puhemies: Kiitoksia!] mikä merkitys on kotimaisella ruoantuotannolla.

18.34 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä välillä tuntuu, että elämme ei vain eri maissa vaan eri palloilla, kun perussuomalaisten edustajia kuuntelee. On vastuutonta sulkea silmät tiedolta ja lietsoa pelkoa.

Kiitos tietoon pohjaavasta ilmastovuosikertomuksesta, se on selkeä. Nykyiset suunnitellut toimet eivät riitä vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseen. Viesti kerrotaan tällä kertaa paremmin kuin edellisessä kertomuksessa. Arvion mukaan nykyisistä ja suunnitelluista ilmastotoimista huolimatta päästöt olisivat vuonna 2035 noin 36 hiilidioksidiekvivalenttia, siis megatonnia. Kun hiilinielun arvioidaan olevan samana vuonna noin 21 megatonnia, on kuilu hiilineutraalisuuteen noin 15 megatonnin suuruinen. [Puhemies: Kiitoksia!] Muutama... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

18.35 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä mainittiin erikseen keino. Voisin todeta sellaisen — olin itsekkin jossain vaiheessa työelämäni tähän sekaantunut, pääsin sitä seuraamaan aika läheltä, ja julkisten hankintojen osalta, niitähän on 35 miljardia vuosittain, erityisesti tällaisessa tilanteessa, jossa meillä ei ole rahaa, meillä ei ole resursseja, me — julkinen talous, kunnat, valtio — olemme erittäin suurissa vaikeuksissa, ja jos tässä tilanteessa lähdetään tekemään tarjouspyyntöjä, joissa huomioidaan esimerkiksi hiilidioksidipäästöt erikseen, ihan lisätään sitä byrokratiaa, lisätään vaikeusastetta, lisätään myöskin niille tarjouksien antajille sitä vaikeusastetta, niin kyllä menevät aika hukkaan ne rahat ja ne resurssit.

Niillä teoilla, mitä täällä tehdään, pitää olla hyvää vaikutusta, positiivista vaikutusta, meidän terveytemme, meidän hyvinvointiimme, siihen ihan välttämättömään, siihen akuuttiin toimintaan, jota täällä koko ajan ollaan ajettu alas.

Jos Suomen [Puhemies: Kiitoksia, aika!] taloudessa... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

18.36 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä keskustelusta tulee vähän mieleen semmoinen vanha sammakkovertaus, jossa sanotaan, että jos sammakon laittaa levyille, jonka kääntää päälle, niin se pysyy siinä ja polttaa itsensä, mutta jos sen laittaa kuumalle levyille, niin se loikkaa siitä pois.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2020 vp

Jos me mietimme ilmastopolitiikkaa, niin meidän yksinkertaisesti pitää löytää niitä keinoja, jotka ylittävät hallintorajat paremmin. Mielestäni tämä raportti on siinä mielessä hyvä, että se näyttää, missä me olemme onnistuneet ja missä meillä on vielä haastetta.

Jos ja kun tavoitteena on hiilineutraalius vuonna 2030, niin esimerkiksi liikenteellä on iso merkitys. Samaan aikaan me tiedämme, että me olemme iso maa, mahdollisuudet eri puolilla Suomea julkiseen liikenteeseen ovat hyvin erilaiset, ja samalla me tiedämme sen, että siirtyminen päästöttömään liikkumiseen ei ole ihan nopeaa kaikkien kohdalla. Ja silloin me joudumme käyttämään myös euroa konsulttina, koska se ohjaa meidän käyttäytymistämme. Mutta samaan aikaan meidän pitäisi olla innovatiivisia ja luovia ja löytää myös niitä kompensaaion [Puhemies koputtaa] mahdollisuuksia, [Puhemies: Kiitoksia!] jotta ilmastopolitiikka olisi sosiaalisesti kestävä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Myönnän vielä nämä nyt varatut kymmenen vastauspuheenvuoroa, ja sitten sen jälkeen mennään puhujalistalle.

18.38 Matias Mäkynen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa todeta, että päästöt ovat vähentyneet merkittävästi erityisesti päästökaupasektorilla ja myöskin nettonielumme on kasvanut vuonna 2019. Tärkeä tavoite hiilineutraalista Suomesta vuonna 2035 on lähempänä, mutta lisätoimia tarvitaan.

Yksi esimerkki lämmöntuotannon sektorilta on se, että turpeen vähentyessä on tärkeää, ettemme vain lisää biomassan polttoa vaan otamme käyttöön erilaisia lämmöntuotannon muotoja. Yksi innovatiivinen tapa on ollut Vaasassa käyttöön otettu uusi, jopa maailman suurin lämpöenergiavarasto: vanha öljysäiliö täytettiin vedellä, ja sinne on nyt säilötty 4—20 vuorokauden lämpö.

On toisaalta tärkeää huolehtia myös siitä, että Suomen kädenjälki ilmastotyössä näkyy maailmalla nykyistä vahvemmin, ja sen takia tarvitsemme panostuksia tutkimukseen ja kehitykseen yhdessä elinkeinoelämän kanssa. Ilmastotoimet ovat siis parhaimmillaan myös työllisyystoimia. Uudet investorit vaativat vihreää, puhdasta sähköä, ja siksi esimerkiksi merituulivoiman esteiden purkaminen on tärkeä ilmastotoimi [Puhemies koputtaa] ja työllisyystoimi. Haluaisin kuulla ministeriltä näistä.

18.39 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen ilmastopoliittinen linja kyllä herättää suurta huolta siinä mielessä, että me olimme taloudellisissa vaikeuksissa jo ennen koronakriisiä ja nyt me olemme entistä suuremmissa talousvaikeuksissa. Jo pitkään tilanne on ollut sellainen, että teollisuuden investoinnit pakenevat Suomesta, ja kun investoinnit pakenevat Suomesta, niin pitkällä tähtäimellä, tai jopa vähän lyhyemmälläkin, lähtevät myös työpaikat. Nythän näitä yt-neuvotteluja on nähty. Sitteen kun lähtevät työpaikat, ei enää ole maksajia näille ilmastotoimille, ja mitä me sitten teemme? Olemme täysin puilla paljailla. On kestävämpiä, että Suomi sitoutuu kilpailijamaitaan tiukempiin ilmastotoimiin. Emme me ainakaan voi niitä nopeammin tehdä kuin muut vastaavat maat Euroopassa. Sen lisäksi Suomi on pitkien etäisyyksien kylmä maa, jossa tarvitaan liikennettä ja lämmitystä. Viimeinen virheemme olisi luovuttaa päätösvalta metsien hoidosta Eurooppaan EU:lle ja suostua siihen, ettei metsiämmeäkään hyväksyttäisi hiilinieluiksi. Siinä menisi meidän teollisuudeltamme viimeinenkin raaka-aine.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2020 vp

18.40 **Tuomas Kettunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskusta lähtee ratkaisemaan ilmastoon liittyviä haasteita pelkän voivottelun tai tiedevastaisuuden sijaan. Se on kuulkaa niin, että suomalaiset maanviljelijät ovat ilmaston pelastajia. Niin kuin edustaja Hoskonen sanoi, suomalainen metsätalous, se on ilmaston pelastaja, ja suomalainen metsäteollisuus pelastaa ilmastoa.

Tässä arvoisa ministeri toi esille fossiilittoman liikenteen tiekartan. Keskustahan pitää erittäin tärkeänä, että biopolttoaineiden osuus liikenteessä kasvaa. Esimerkiksi biokaasu tarjoaa suuria mahdollisuuksia sekä päästöjen vähentämiseksi että myös tuo uusia tulonlähteitä alueille. Biokaasulla toimivien autojen osuutta liikenteessä pitääkin rajusti lisätä.

18.41 **Mikko Kinnunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ilmasto-
vuosikertomus avaa meille näkymiä ja antaa eväitä arkijärkiseen ilmastopolitiikkaan. Päästöt ovat vähentyneet. Voimme viedä osaamistamme ja teknologiaa sinne, missä saatutetaan eniten.

Hallitus kohdistaa ratkaisukeskeisesti määrärahoja maatalouden ilmastoviisaisiin investointeihin. Ilmastonmuutosta hillitään maataloudessa esimerkiksi edistämällä talviaikaista kasvipeitteisyyttä, luonnonhoitopeltoja ja viljelyn monipuolistamista. Myös ruoantuotannon kannalta on tärkeää, että pidämme peltomaan mahdollisimman hyvin tuottavana. Ruoantuottajat ovat vastuullista väkeä, joka haluaa kehittää tuotantoa yhä kestävämpään suuntaan. Tähän tarvitaan jatkuvaa oppimista, jonka toteuttaminen tulee antaa toisen asteen koulutuksen pysyväksi tehtäväksi.

18.42 **Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ilmastonmuutos haastaa ruoantuotantoa, ja Suomen merkitys ruoantuottajana kasvaa samalla, kun kuivuus lisääntyy merkittäväillä ruoantuotantoalueilla. Yhteinen huoli on, miten saamme ruokittua kasvavan väestön maailmanlaajuisesti. Suomen täytyy pitää huolta omasta ruokaturvastaan, ja se tarkoittaa ruoantuottajien tukemista työssään niin, että heillä on mahdollisuudet harjoittaa kannattavasti elinkeinoa.

Kysynkin nyt vastuuministeriltä: kannatteko te huolta siitä, että maataloustuottajien määrä koko ajan vähenee Suomessa, ja mitä keinoja te näkisitte ympäristöhallinnon osalta edistää maatalouden kannattavuutta?

18.43 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on moni tuonut ilmi, niin ilmastonmuutos on aikamme suurin haaste. Toki meillä on nyt tällä hetkellä muitakin haasteita, mutta se ei poista sitä, että tähänkin haasteeseen on kyettävä vastaamaan, ja Suomi tekee siinä hyvää työtä. Itse asiassa se, minkä vuoksi meiltä teollisia investointeja mahdollisesti muualle lähtee, ei kyllä johdu näistä toimista vaan aivan muista asioista, esimerkiksi siitä, että meillä työvoimakustannukset ja verotus saattavat olla kilpailijamaitamme korkeammalla.

Haluan kuitenkin todeta, että niillä tavoitteilla on toki tärkeä roolinsa mutta vielä tärkeämpiä ovat ne toimet, mitä tehdään päästöjen vähentämiseksi, ja siinä hallituksella on vielä tekemistä, kuten moni täällä on todennut.

Haluaisin, että kaikki kiinnittäisivät kuitenkin huomiota niihin ratkaisuihin, jotka ovat onnistuneet. Esimerkiksi Vantaan Energia tulee luopumaan fossiilisista polttoaineista vuonna 26 varmasti pitkälti tekemämme kivihiilikiellon [Puhemies: Kiitoksia!] ansiosta ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2020 vp

toisekseen luopumaan turpeen poltosta... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

18.44 **Katja Taimela sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, mikä on tämän asian tausta, on se, että ilmastolain mukaan valtioneuvosto toimittaa kerran vuodessa tämän ilmastovuosisikertomuksen tänne eduskuntaan ja tällä ilmastovuosisikertomuksella seurataan päästökehitystä sekä keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan, niin sanotun KAISUn, toteutumista. Vaikuttaa todennäköiseltä tai se on luettavissa, että Suomi saavuttaa jaksolle 2013—2020 asetetun vähennysvelvoitteen. Myös jakson 2021—2030 päästövähennystoimet on suunniteltu siten, että velvoite täytetään riittävällä varmuusmarginaalilla.

Kuten ministeri Mikkonenkin totesi, niin tässä kohdin on syytä huomioida, että jo toimeenpannut ja suunnitellut toimet eivät kuitenkaan ole riittäviä kansallisen hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseen, ja tämän vuoksi meidän pitää tehdä vielä rutkasti töitä. Elikä tässä mielessä tämä työ jatkuu, ja sen on jatkuttava niin, että se perustuu aina tutkituun tietoon.

Sitten kun puhutaan ilmastopolitiikasta, niin en itse käsitä sitä, ettei ajatella, että ilmastopolitiikan toimet ja haasteet tarjoavat myös ihan äärettömän paljon uutta työtä, [Puhemies koputtaa] mahdollistavat uutta teknologiaa [Puhemies: Aika!] ja sitä kautta myös vientiä.

18.45 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alueilla, kaupungeilla ja kunnilla on ilmastotavoitteiden saavuttamisessa suuri rooli. Ilmastovuosisikertomuksen mukaan ilmastotyö monessa kunnassa on päässyt hyvään vauhtiin. Monet Suomen kunnat ovat jo sitoutuneet kunnianhimoisiin ilmastotavoitteisiin ja laatineet hiilineutraaliutta edistäviä strategioita ja tiekarttoja.

Kuntien väliset erot ovat kuitenkin suuret, ja kokonaisuudessaan Suomen kuntien päästöt eivät ole vähentyneet niin paljon kuin toivoisi. Jotta saadaan kaikki kunnat mukaan, kuntien hankintaosaamiseen tulee saada vahvistusta, ja täällä jo pari kertaa mainittu KEI-NO on ollut kunnille erittäin hyvä ja tarpeellinen apu tässä työssä, kun kunnat lähtevät viemään eteenpäin tätä ympäristöystävällisten hankintojen kehittämistä.

Kunnat haluavat edistyä tässä työssä. Suurin osa kunnista suhtautuu erittäin myönteisesti tähän asiaan, mutta ne tarvitsevat apua, koska tämä on uusi asia.

18.46 **Heikki Vestman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilman autokannan merkittävää uudistamista liikenteen päästöjä ei saada vähennettyä, koska valtaosa meistä suomalaisista välttämättä autoa tarvitsee: me tarvitsemme sitä mennäksemme töihin, hallitaksemme arkea. Tällaisella kurittavalla linjalla liikenteen päästöt eivät yksinkertaisesti vähene, ja tämä tosiseikkahan on todettu tuolla ilmastovuosisikertomuksessakin. Sen mukaan ”liikenteen sektorin keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman toimenpiteistä toimeenpanematta ovat toimenpiteet autokannan uudistamiseksi”. Tavoiteurasta on jääty pahasti jälkeen, autokanta jatkaa vanhenemista ja on jo valmiiksi Pohjoismaiden vanhin. Eli ei kurittamalla vaan sallimalla entistä useamman suomalaisen hankkia vähempipäästöinen auto — tämä on se linja, jolla liikennesektorin päästöjä saadaan vähennettyä. Haluan ministeriltä kysyä: minkä takia tämä hallitus ei poista autoveroa, [Puhemies koputtaa] kun tiedetään, [Puhemies: Kiitoksia!] että se on ainoa tehokas keino?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2020 vp

18.47 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muutama huoli, joita kertomuksesta nousee:

Liikenteen päästöt vähenivät vihdoin, mutta vain vähän. Erityisesti liikennesektorilla tarvitaan uusia toimia, jotta tavoite liikenteen päästöjen puolittamisesta vuoteen 2030 mennessä saavutetaan.

Kertomuksessa tarkasteltiin myös kulutusperäisiä päästöjä. Ne ovat kasvusuunnassa. Miten voimme näihin parhaiten vaikuttaa?

Emme saa unohtaa myöskään maankäyttösektorin ja nielujen merkitystä kokonaisuu- den kannalta. Vaikka päästöjen vähentäminen on oleellista, on myös pidettävä huoli siitä, että nettonielut eivät vähene tai suuresti heittele vuodesta toiseen. Dramaattinen nielujen heittely voi vesittää Suomen hiilineutraalisuustavoitteet. Pidetään siis hakkuutaso suunnitelmallisena ja maltillisena.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitten ministeri Mikkonen, 3 minuuttia. Sen jälkeen siirrytään puhujalistalle.

18.48 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen:** Kiitos oikein hyvistä huomi- oista ja kommentista. Olen ilahtunut siitä, että valtaosa tässä salissa ymmärtää, että ilmas- topolitiikka nimenomaan on hyvää työllisyyspolitiikkaa. Ne ratkaisut, mitä me voimme löytää ja edelläkävijänä voimme olla ensimmäisenä tarjoamassa muille maille, tuovat meille työtä, ja meidän hiilikädenjälkemme elikkä ne mahdollisuudet, mitä voimme viedä maailmalle, ovat aivan yhtä suuressa roolissa kuin se, että me pienennämme meidän omaa hiilijalanjälkeämme. Täällä tulikin jo esimerkkejä siitä. Esimerkiksi Vaasassa ja Vantaalla etsitään ratkaisuja fossiilienergian korvaamiseen, ja nämä ovat juuri niitä ratkaisuja, joilla on kysyntää maailmalla. Tällä hetkellä uudet työpaikat syntyvät nimenomaan niin sano- tuille vihreille aloille elikkä juuri niille aloille, millä etsitään ratkaisua ilmastomuutoksen torjumisessa, ja samalla tavalla investoinnit menevät juuri näille aloille. Ja on tärkeää, että Suomi on tässä mukana, ja se, että meillä on oma kunnianhimoinen ilmastotavoite, varmis- ta sen, että olemme eturintamassa.

Myös maatalous nousi esiin. Maataloudessakin nimenomaan ne ratkaisut, joilla vähen- nämme päästöjä, ovat samoja, joilla myös parannamme esimerkiksi satovarmuutta ja sitä, että viljelykset kestävät paremmin sään ääri-ilmiöitä, joita ilmastomuutos lisää. Esimer- kiksi edustaja Kinnunen täällä luetteli hyviä keinoja siihen.

Täällä nousi esiin huoli keinoista ja niiden rahoituksen varmistamisesta. Tämä on asia, jonka eteen teemme parhaillaan työtä, koska on erittäin tärkeää, että kunnille tarjotaan näi- tä työkaluja, miten he voivat omissa julkisissa hankinnoissaan edistää sitä, että ne ovat vä- hähiilisiä, ja samalla se on myös keino luoda työtä alueelle, kun kunta voi isona hankkijana varmistaa, että tämän tyyppisille ratkaisuille on kysyntää. Tämä on erittäin tärkeää.

Sitten täällä nousi esiin myös tämä nielujen merkitys. Meillä on paraikaa metsityslaki lausunnoilla, tuki metsitykseen. Se on tärkeää. Meidän täytyy huolehtia siitä, että meidän hiilinielumme kasvavat, ja nimenomaan tämä maltillinen hakkuumäärä on siinä se keino, koska nyt se saattaa vaihdella aika dramaattisestikin vuodesta toiseen.

Liikenne nousi esiin. Meillä on paraikaa valmistelussa fossiilittoman liikenteen tiekart- ta, ensi keväänä on maksu- ja verouudistus, ja paraikaa on esitys myös romutuspalkkiosta lausunnoilla. Myös nämä ovat niitä keinoja, millä me varmistamme, että liikennepäästöjä saadaan vähennettyä. On selvää, että joukkoliikenne ei toimi kaikkialla, ja sen takia täytyy

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2020 vp

huolehtia myös siitä, että on vaihtoehtoja [Puhemies koputtaa] vähäpäästöisempään liikenteeseen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt ehditään ottaa yksi puheenvuoro, ja sen jälkeen siirrytään asioissa eteenpäin.

18.52 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Ilmastovuosikertomus on tärkeä työkalu, jonka avulla eduskunta, kansalaiset ja kaikki yhteiskunnan toimijat voivat seurata ilmastopolitiikan riittävyttä suhteessa 1,5 asteen kriittisen lämpenemisen rajaan ja hallituksen 2035-hiilineutraaliustavoitteeseen. Viime vuonna käsitelimme kaikkien aikojen ensimmäistä ilmastolain mukaista kertomusta. Se keräsi silloin paljon kiinnostusta ja myös palautetta, jonka pohjalta kertomusta on nyt parannettu. Nyt ilmastovuosikertomus kattaa kaikki päästösektorit ja pitää sisällään hiilineutraaliustarkastelun. Kiitos ympäristöministeriölle ja -ministerille hyvästä työstä.

Arvoisa puhemies! Ilmastotyö etenee myös EU:n tasolla. Euroopan parlamentti päätti nostaa EU:n päästövähennystavoitetta 60 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä vuoden 90 tasoon verrattuna. Tämä päätös oli oikeansuuntainen ja odotettu. Eurooppalaisen ilmastopolitiikan edelläkävijyys on merkityksellistä globaalin kehityksen suunnannäyttäjänä. On tärkeää, että Suomi tukee vahvasti EU:n ilmastopolitiikan kunnianhimon tason nostoa ja toimii osaltaan edelläkävijänä. EU:n elpymisrahaston varojen suuntaaminen ilmastokestävään rakennemuutokseen vanhojen rakenteiden säilyttämisen sijaan antaa meille ainutkertaisen mahdollisuuden toteuttaa muutos rivakasti ja sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla. Korkean tason teknologinen osaaminen antaa Suomelle mahdollisuuden olla hiilikädenjäljeltään kokoaan suurempi edistämällä vientituotteilla globaalien päästövähennysten aikaansaamista.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden talousarviossa ilmastotyötä edistetään miljardeilla euroilla. Turpeen alasajo aloitetaan, lakkautetaan päästökauppakompensaatio vuodenvaihteissa ja teollisuuden energiaverojen palautukset siirtymäajalla, teollisuuden sähköistymistä tuetaan alentamalla teollisuuden sähkövero EU:n minimitasolle, liikenteen työsuhte-etuja päivitetään ilmasto aikaan ja asuinrakennusten energiaremonttien avustuksia jatketaan 40 miljoonalla eurolla. Nykyiset ja suunnitellut toimet eivät kuitenkaan riitä vuoden 2035 hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi.

Arvoisa puhemies! Ilmastovuosikertomuksen mukaan lisätoimien tarve hiilineutraaliuden saavuttamiseksi vuoteen 2035 mennessä on arviolta 15 megatonnia. Uusia päästövähennystoimia tarvitaan kaikilla sektoreilla, ja niitä tullaan edistämään valmisteilla olevassa ilmasto- ja energiastrategiassa sekä hallituksen puoliväliriihessä. Päästövähennysten lisäksi hiilinieluilla on keskeinen merkitys hiilineutraaliustavoitteen saavuttamisessa. Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa tullaankin arvioimaan uusia politiikkatoimia nettonielun vahvistamiseksi. Hallituksen esitys uudeksi ilmastolaiksi valmistuu ensi keväänä, ja ilmastolain ohjausvaikutuksia tullaan vahvistamaan nykyisestä. Laki tullaan päivittämään siten, että tavoite hiilineutraaliudesta vuoteen 2035 mennessä toteutuu.

Arvoisa puhemies! Muutama sana liikenteestä. Liikenteen päästöt vähenivät vihdoin, mutta vain vähän. Liikenne aiheuttaa liki 40 prosenttia taakanjakosektorin päästöistä. Liikennesektorilla tarvitsemme uusia toimia, jotta tavoite liikenteen päästöjen puolittamisesta vuoteen 2030 mennessä saavutetaan. Toistaiseksi toimet nojaavat erityisesti biopolttoainesten käytön lisäämiseen sekä autokannan uusimiseen. Huolestuttavaa on, että päästöläs-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2020 vp

kelmissä ei huomioida sitä, kuinka suuri osuus Suomessa käytetyistä nestemäisistä biopolttoaineista perustuu palmuöljytisleeseen. Palmuöljyn tuotanto aiheuttaa trooppista metsäkatoa ja voi siten olla ilmastoon kannalta fossiilisia polttoaineitakin haitallisempaa. Liikenteen sähköistäminen sekä jätöpohjainen biokaasu ovat kestävämpiä vaihtoehtoja, ja ennen kaikkea liikkumista pitää vähentää ja siirtää joukkoliikenteeseen ja raiteille. Esimerkiksi kaupunkien joukkoliikennettä on tuettava koronakriisin yli, jottei palvelutasoa jouduta laskemaan ja lipunhintoja korottamaan, jolloin houkuttelevuus kärsii.

Arvoisa puhemies! Ilmastovuosikertomus on tosiaan parantunut vuoden takaisesta, mutta kehitettävää riittää edelleen. Ilmastolain uudistamisen yhteydessä ilmastovuosikertomusta on kehitettävä vielä strategisempaan suuntaan ja arvioitava vuosittain tehtyjen päätösten riittävyyttä suhteessa Pariisin ilmastopöytäkirjaan ja 1,5 asteen rajaun. Ilmastovuosikertomus tulee vakiinnuttaa aiempaa helpommin lähestyttävänä työvälineenä ilmastopolitiikan seurantaan niin meille päättäjille kuin kaikille kansalaisille.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ja nyt tämän asian käsittely ja keskustelu keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä täysistunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultu käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 18.57

Keskustelua jatkettiin kello 19:10.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ja nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä.

19.10 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Korona on šokki, mutta ilmastomuutos on vielä suurempi šokki. Nyt käsiteltävä ilmastovuosikertomus kertoo, että Suomessa päästöt on saatu laskuun, kun vielä vuonna 2018 ne kasvoivat. No, samaan aikaan on kuitenkin niin, että nykyisillä toimilla ei vielä päästä tähän vuoden 2035 hiilineutraaliustavoitteen, ja on myös hyvä huomata, että ulkoiset päästöt eivät näy tässä raportoinnissa.

Vasemmiston mielestä Suomen tulee olla ilmastopolitiikan edelläkävijä, ja siksi omasta puolestani kaikista keskeisin viesti, mikä tässä ilmastoraportin käsittelyssä tulee esille, on se, että uusia toimia tarvitaan ja niitä tarvitaan joka sektorille. Itse ajattelen, että on meidän kaikkien, erityisesti hallituspuolueissa toimivien, tärkeä tehtävä varmistaa, että hallitus lunastaa lupauksensa riittävistä ilmastotoimista, ja tähän työhön ainakin vasemmistoliitto on erittäin sitoutunut.

Arvoisa puhemies! Laajemmin on hyvä todeta, että ilmastokriisiä on vaikea ratkaista ilman laajaa talousanalyysia. Kapitalistinen talousjärjestelmä tuottaa taloudellista eriarvoisuutta, joka kytkeytyy suoraan ylikulutukseen, ympäristöongelmiin ja ilmastopäästöihin. Rikkaiden ympäristöjalanjälki on köyhiin verrattuna moninkertainen. Itse ajattelen, että politiikassa sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja konkreettinen kasvihuonekaasupäästöjä vähentävä ilmastopolitiikka ovat toistensa edellytyksiä. Ilmastomuutosta ei voida torjua ilman sosiaalista oikeudenmukaisuutta, eikä toisaalta ihmisten perusoikeuksia voida taata, jos ilmastomuutos karkaa käsistä. Oleellista on siis se, että sen lisäksi, että ilmastotoimet

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2020 vp

tehdään, ne pitää nähdä oikein. Rikkaiden tulee osallistua niin meillä kuin myös muualla pienituloisia suuremmalla panoksella ilmastotoimiin, ja alueiden erot tulee huomioida päästövähennystoimissa. Meidän pitää samanaikaisesti vähentää päästöjä ja vähentää eriarvoisuutta, ja me tarvitsemme ja ihmiset myös ansaitsevat sen, että tämä siirtymä tehdään reilulla tavalla.

Arvoisa puhemies! Muutama erillinen nosto tähän raportointiin liittyen.

Tämä nyt toista kertaa julkaistu ilmastovuosikertomus on erittäin tärkeä seurantatyökalu. On tärkeää, että meillä on sellainen väline, jolla sekä päättäjät että laajemminkin kaikki kansalaiset pystyvät seuraamaan ilmastopolitiikkaa ja erityisesti sitä, riittävätkö nämä toimet suhteessa tähän 1,5 asteen tavoitteeseen.

Itse haluan erityisesti korostaa sitä, että tämä vuosikertomus osoittaa, että lisätoimia tarvitaan kaikille sektoreille. Erityisesti niitä tarvitaan liikenteen, maatalouden ja jätteiden osalta. No, liikenteen osalta tämä fossiilittoman liikenteen tiekartta tulee nyt olemaan erittäin ajankohtainen ja tärkeä näiden tarvittavien lisälinjausten ja konkreettisten toimien päättämiseksi. Itsekin haluan nostaa täällä esille sen, mikä tuli jo edellisessä puheenvuorossa, että en näe, että palmuöljytisleellä on suurta osuutta osana kestävästä liikennepolitiikasta.

Myös maatalouden puolella pitää ehdottomasti pystyä vähentämään päästöjä. Ajattelen, että järkevää on edistää tätä siirtymää eläinkunnan tuotteiden tuotannosta ja myös kulutuksesta kasvipainotteiseen tuotantoon ja kasvipainotteiseen ruokavalioon. On myös ihan hyvä todeta, että jos me emme käyttäisi niin suurta osaa maa-alasta tuotantoeläimiin ja niiden rehuun, niin meillä olisi täällä myös paljon enemmän tilaa muulle luonnolle ja meillä olisi esimerkiksi enemmän tilaa ilmastotoimiin. No, onneksi tämä ruokamurros on nyt jo käynnissä, ja tarpeesta vähentää eläinkunnan tuotteiden kulutusta on minun mielestäni jo aika laajaakin yhteisymmärrystä.

Sen lisäksi tärkeää on huomioida, että Suomen kulutuksesta aiheutuvat päästöt ovat noin 33 prosenttia suuremmat kuin Suomen viralliset kasvihuonekaasupäästöt, ja tästä valtaosa on kotitalouksien kulutusta. Eli kun me ostanne ja kulutamme tuotteita, jotka on tuotettu jossain muualla, niin nämä päästöt ovat myös syntyneet toisessa maassa eivätkä näy tässä. Jotta tämä suomalaisten henkilökohtainen hiilijalanjälki olisi myös linjassa 1,5 asteen tavoitteen kanssa, niin ajattelen, että olisi ihan perusteltua, että ilmastolakiin sisällytettäisiin sitovat tavoitteet myös näiden kulutusperäisten päästöjen vähentämiseksi.

Toinen huomio on se, että ilmastovuosikertomuksesta tulisi saada käsitys myös valtion budjettiratkaisujen vaikutuksista ilmastotavoitteiden saavuttamiseen. Meidän pitää olla erittäin sitoutuneita tähän kestäväan elvytykseen, ja tästä esimerkiksi Hetemäen työryhmä, Kestävä elvytys -työryhmä kuin myös me ympäristövaliokunnassa olemme linjanneet, että näillä merkittävälläkään työllisyyttä tukevilla toimenpiteillä ei saisi olla huomattavia negatiivisia vaikutuksia ilmastoon, luonnonvarojen käyttöön tai biodiversiteettiin. Tämä on hyvin ajankohtainen asia ja pitäisi nyt näkyä paremmin.

Sitten ihan viimeisenä nostan esille vielä sellaisen ajatuksen, jota käsittäkseni ei ole vielä täällä missään käsitelty. Se on se, että myös Suomen valtio-omisteisten yritysten ilmastovaikutukset tulisi sisällyttää tähän ilmastoraportointiin, eli näin me voisimme paremmin seurata omistajaohjauksen vaikutusta ilmastopäästöihin.

Ihan lopuksi haluan myös omalta osaltani kiittää siitä, että tämä raportti on tosiaan mennyt parempaan suuntaan, kun vertaa tähän ensimmäiseen raporttiin, jonka vuosi sitten saimme.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2020 vp

19.17 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Ilmastovuosikertomuksen mukaan on todennäköistä, että nykyiset, vuodelle 2030 asetetut kasvihuonekaasujen päästövähennystavoitteet saavutetaan, kun ilmastopolitiikan suunnitelman toimet toteutetaan. Sen sijaan Suomen hiilineutraalisuus vuoteen 2035 mennessä edellyttää lisätoimia ja nykytoimien tehostamista. Erityisesti tarvitaan politiikkajohdonmukaisuutta eli asian huomioon ottamista kaikessa päätöksenteossa.

Vuoden 2019 pikaennakkotietojen mukaan Suomen kokonaispäästöt vähenivät viime vuonna noin 6 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Sektorikohtainen tarkastelu osoittaa, että yksittäiset sektorit etenevät eri tahdissa päästövähennysten osalta: esimerkiksi jätteen käsittelyn ja rakennusten lämmityksen päästöjä on onnistuttu vähentämään, vaikka sektoreilla ei ole omia tavoitteita päästöjen vähentämiseksi, liikenteen päästöt eivät ole vähentyneet asetettujen tavoitteiden mukaisella vauhdilla, ja maatalouden päästöt ovat pysyneet vuodesta toiseen lähes muuttumattomana.

Arvoisa puhemies! Tässä ilmastovuosikertomuksessa todetaan, että ilmastomuutoksen sopeutumistoimien kiireellisyys alkaa nyt korostua, koska ilmaston kiihtyvistä lämpenemisistä ja sään ja vesilojen ääri-ilmiöistä koituvat taloudelliset menetykset ovat lisääntyneet. Kertomus koskee aikaa ennen koronapandemiaa, ja nyt siitä saatu tieto täytyy osata yhdistää tähän muuttuneeseen tilanteeseen.

Me olemme tulevaisuusvaliokunnassa paneutuneet koronan jälkeiseen aikaan käsitellessämme EU:n Green Deal -ohjelmaa, ja sieltä muutama ajatus, jotka liittyvät oleellisesti käsitellyssä olevaan teemaan. Suosittelen muutenkin tutustumaan tulevaisuusvaliokunnan mietintöihin.

Useat tulevaisuusvaliokunnalle vihreän kehityksen ohjelmasta lausuneet asiantuntijat korostivat, että koronaviruksen aiheuttama taloudellinen, poliittinen ja sosiaalinen kriisi Euroopassa on merkittävä uhka vihreän kehityksen ohjelman toteutukselle. EU-budjetin painopisteitä saatetaan joutua muokkaamaan, yksityistä rahaa on mahdollisesti vähemmän saatavilla, ja jäsenmaiden poliittiset prioriteetit kriisin keskellä saattavat muuttua. Asiantuntijoiden pääviesti kuitenkin oli se, että investoinnit vihreään siirtymään ovat samaan aikaan myös tehokkain tapa hoitaa koronavirusta. Yhteenvetona voidaan todeta, että vihreä siirtymä on covid-19-pandemiasta huolimatta edelleen ihmiskunnan tärkein haaste ja samalla ihmiskunnan kaikkien aikojen suurin investointi. Ympäristön tilan heikentyminen on ajuri monille muillekin ongelmille. Kestämätön kehitys uhkaa koko maapallon elinkelpoisuutta, ja siksi se on suurempi uhka terveydelle ja taloudelle kuin koronavirus konsanaan.

Toisaalta saavuttaakseen kansalaisten luottamuksen on pidettävä erityisesti huolta siitä, että vihreä siirtymä tarkoittaa Suomelle kestävää, työllistävää kasvua ja arjen hyvinvointia sekä tukee suomalaisten yritysten toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä. Tämä on tärkeää myös vihreän siirtymän poliittisen hyväksyttävyyden kannalta.

Kuten olemme täällä tänäkin päivänä kuulleet, niin Suomessa ei vallitse poliittista yksimielisyyttä ilmastotavoitteista. Sen sijaan ympäristöteknologiaa valmistavien yritysten kilpailukykyyn ja osaamisen vahvistamista, uuden teknologian kehittämistä sekä kestävää, työllistävää kasvua ja arjen hyvinvointia lisääviä sosiaalisia innovaatiota tukevat tavalla tai toisella kaikki osapuolet — näin ainakin uskon.

Useat asiantuntijat tulevaisuusvaliokunnassa näkivät vihreän siirtymän itsessään tärkeänä kilpailukykytekijänä. Esimerkiksi kiertotalous on myös materiaali- ja energiatehokkuutta ja kriittisten raaka-aineiden huoltovarmuutta. Vastaavasti myös digitalisaatio luo

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2020 vp

materiaali- ja energiatehokkuutta samalla, kun se säästää aikaa ja rahaa. Uusiutuva energia on kotimaista ja vähentää riippuvuutta tuonnista. Samalla se vähentää energiatuotannon päästöjä. Monelle uusiutumattomalle luonnonvaralle voidaan myös kehittää korvaaja uusiutuvasta raaka-aineesta. Esimerkiksi biotech-teknologialla voidaan luoda vaihtoehtoja muun muassa kivihiilelle ja fossiiliselle öljylle.

Arvoisa puhemies! Yhteenvetona voinkin todeta, että ilmastotavoitteessa onnistuminen on Suomelle myös edellytys menestyä kansainvälisessä kilpailussa ja se luo meille myös uutta työtä.

19.22 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Jottei tämä keskustelu ihan hymistelyksi menisi, niin muutamia faktoja. Katselin tuossa äkkiä netistä tietoja, miten paljon tätä hiilen torjuntaa on muualla maailmassa harjoitettu. Tietojeni mukaan, juuri saamani nettitiedon mukaan Euroopan unionin alueella toimii 468 hiilivoimalaa, rakenteilla 27. Intiassa tällä hetkellä 589 hiilivoimalaa, rakenteilla 446. Kiinassa 2 620 suurta hiilivoimalaa, rakenteilla 1 171. Elikkä kun meillä nyt ahdistellaan turveurakoitsijaa ja hänestä tehdään syntipukki, niin kannattaisi pikkuisen tuota mittakaavaa katsoa.

Nimittäin Suomen hiilitasetta laskettaessa vaikuttaa meidän ilmastovuosikertomukseemme aivan varmasti se, että me laskemme vain päästöjä ja kuvittelemme, että päästöjä laskemalla saavutamme jollakin ihmekonstruksella nirvanan. Ei pidä paikkaansa. Ainoa oikea tapa ja Suomen kansantalouden kannalta ehdottomasti kannattavin tapa on, että ihmiset pysyvät töissä emmekä kansantalouttamme jo 20 miljardin velanotolla syökse vielä suurempaan ongelmaan.

Metsien kasvua pystytään se 15 miljoonaa kuutiota lisäämään, niin kuin olen monta kertaa teille, arvoisat edustajakollegat, sanonut. On maailman helpoin homma niiden turvesoiden lannoittaminen tuhkalannoituksella, jotka ovat kannattavia metsämaita tällä hetkellä ojituksen jälkeen: noin 4,5 miljoonaa hehtaaria. Jätetään sitten se yksi miljoona pois, että jos jollakin närästä niin kovasti, niin otetaan se 3,5 hehtaaria. Sillä pystytään samaan se 15 miljoonan motin lisäkasvu eli 15 miljoonan hiilidioksidiekvivalenttitonin sidonta ilman mitään kipuja. Vesistöjen tila paranee, metsien kasvu lisääntyy ja hiilitase menee rankasti plussalle.

Sama koskee soita. Soillehan lasketaan, niin kuin turvesoille, kaikki mahdolliset päästöt, mutta ei koskaan lasketa sitä, kuinka paljon suo sitoo vuosittain hiilidioksidia ilmasta. Se sitoo monin verroin enemmän kuin mitä me turvetta käytämme. Elikkä tase on sielläkin erittäin vahvasti plussalla. Ja aivan ehdoton tosiasia on... Nyt ministeri ei olekaan paikalla, en ainakaan ole huomaavinani. Tarkistan vielä, ettei aitioon ole huomaamatta mennyt. — Toivoisin, arvoisat edustajakollegat, että laskettaisiin nämä hiilitaseet rehellisesti todellisiin luonnontieteellisiin faktoihin perustuen. Nythän meillä on sinne asetettu metsätaloudelle kaikenlaisia leikkureita eikä lasketa soita sen tautta mukaan, koska se ei muutenkaan ole käytössä. Eikö sen pitänyt perustua tosiasioille ja niille asioille, joiden mukaan todellakin hiiltä sidotaan tai sitten hiiltä syntyy ilmakehään? Kyllä kai eduskunnan työssään vielä totuudella joku arvo on?

Sitten kun katsotaan liikennettä — liikennehän on erittäin merkittävä päästölähde, jokainen meistä siinä on syyllinen, tässä talossa monta heitä — niin minkä tautta Suomessa ei otetta käyttöön tätä MY-dieseliä, kun aina sanotaan, että verotuksella ei voida tehdä sitä taikka tätä? No, aivan varmasti voidaan tehdä. Tämä talohan säättää lakeja, täällähän voidaan säättää mimmoisia lakeja tahansa. Euroopan unionilla on tietyt rajoitteet, ne toki ovat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2020 vp

tiedossa, mutta me itse täällä sanomme, että ei voi tehdä, kun jonkun verolain takia se ei ole mahdollista. Vaan säädetään semmoinen laki. Käyttämällä MY-dieseliä, joka on Nesteen biopohjaista dieseliä, saavutamme merkittävää etua: 90 prosenttia liikenteen päästöistä saadaan tällä keinoin pois. Ja jos jätetään rekkaliikenne pois, koska se tarvitsee vähän kovempaa ainetta, niin ainakin henkilöautoliikenteeltä päästöt pois. Elikkä meillä on kaikki keinot, jos me lopetamme tämän turhan kohkaamisen.

Katsokaa, Intiassa 589 hiilivoimalaa, rakenteilla 446. Kiina 2 623 käytössä, 1 171 rakenteilla. Kuvitteleeko meistä joku vielä, että näillä pienillä muutaman turvevoimalan kiinnipanoilla hoidamme mitään muuta kuin joidenkin ihmisten huonoa omaatuntoa? Se on turhan kallista puuhaa. Sitten jos turve lopetetaan, sehän tarkoittaa, että huonoarvoisen hakkeen käyttö meillä loppuu sen jälkeen kokonaan tai vähenee erittäin paljon, koska se tarvitsee aina sen tukipolttoaineen, seospolttoaineen, jolla se sitten saadaan poltettua tehokkaasti. Sama koskee 7—8 miljoonaa mottia puunkuorta: se tarvitsee tukipolttoaineen. Jos se ei ole turve, se on sitten kivihiili tai öljy. Siinä ovat meidän vaihtoehtomme. Heikko hake jää metsiin, 7—8 miljoonaa mottia hakataan nyt hakepuuta metsistä. Iso osa siitä jää märkänä sinne mätänemään, kun ei se pala enää millään.

Miten käy huoltovarmuudelle? Turvesoita ei voi hoitaa niin kuin hoidetaan nyt ja sitten palata viiden vuoden kuluttua. Ei tule onnistumaan, se on mahdottomuus. Meidän pitää hoitaa niitä kenttiä. Joka vuosi meidän pitää pitää koneet kunnossa, ammattitaito kunnossa ja ennen kaikkea hoitaa se huoltovarmuus niin, että Suomi ei joudu vaikeuksiin, jos käy huonosti. En toivo sitä, mutta tämmöisessä levottomassa maailmassa siihen pitää varautua.

Lopuksi, arvoisa puhemies, kaksi asiaa vielä. Jos lopetamme turpeen käytön kokonaan, se tarkoittaa myös sitä, että meillä loppuu kasvihuoneviljely. 90 prosenttia kasvihuoneviljelijöistä kauppapuutarhoissa on sanonut, että jos turve loppuu Suomesta, niin loppuu nuo kauppapuutarhatkin. Silloin ei kurkkua eikä tomaattia eikä muita vihanneksia enää kotimaasta saa. Sitä ei pysty millään korvaamaan. Sama koskee maatilojen kuiviketurvetta. Sama koskee hyvin monta muuta asiaa, jos me tämmöisiä pöljyyksiä teemme.

Arvoisa puhemies! Olen pahoillani siitä, että toin näitä epämiellyttäviä lukuja julki, mutta minua rupesi harmittamaan tässä keskustelussa se epärealistisuus, millä tuulia, tai vaita puhutaan ja pilvilinnoja maalataan mutta unohdetaan koko ajan totuus.

19.29 Marko Kilpi kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskosen jälkeen on aina ilo jatkaa, varsinkin näistä aihepiireistä — samalla aihepiirillä! Kyllä ilmastonmuutoksen torjunta on äärimmäisen tärkeä asia. En voi sitä enempää korostaa, eikä pitäisi kenellekään olla tämä asia epäselvä. Suomen on tehtävä siinä asiassa kaikkensa, mutta Suomi ei voi tehdä kaikkea. Meistä ei ole maailmanpelastajiksi, mutta me voimme näyttää esimerkkiä siinä, miten se tehdään järkevästi ja kestävästi.

Turpeestahan on tullut synonyymi ilmastonmuutokselle, syyllinen vähän joka asiaan, mutta turve — sen tuotanto — ei ole kaikilta kanteilta katsottuna luontoa tuhoavaa, vaan sillä on myös luontoa suojelevia vaikutuksia. Yksi varsin yleisistä väärinkäsityksistä on se, että turvetuotanto rehevöittää vesistöjä. Totuus on kuitenkin päinvastainen. Tämä voidaan todeta Tšernobylin avulla. Ydinvoimalaonnettomuuden ansiosta pystymme selvittämään vesistöistä kerrostuman, jonka perusteella voimme seurata, kuinka paljon mutaa vesistöjen pohjaan kertyy. Niillä paikoilla, joilla on turvetuotantoa, mutaa kertyy selvästi vähemmän, ja tämä johtuu siitä, että turvetuotannossa vettä puhdistetaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2020 vp

Korona on opettanut meille hyvin kouriintuntuvalla tavalla, kuinka tärkeitä ovat omavaraisuus ja huoltovarmuus. Meidän on muutettava ajattelumme näiden asioiden suhteen täysin — kuinka riippuvaisia voimme olla ulkomaista ja tuonnista? Varsinkin Kehä kolmosen ulkopuolella meillä turpeen käyttö on ratkaisevan tärkeä raaka-aine energiantuotannossa kuten myös huoltovarmuuden ja omavaraisuuden suhteen. Sitä ei voi ajaa liian nopeasti alas, sillä ei ole mitään järkevää raaka-ainetta eikä menetelmää, jolla se korvattaisiin. Korvaavat vaihtoehdot ovat helposti osoitettavissa: puu, kivihiili, öljy. Puuta käytetään nytkin, mutta ei kappaletavarana, sillä siinä ei ole mitään järkeä. Puu pitää jalostaa muuhun käyttöön. Polttaminen on selvää haaskausta. Kivihiilen ja öljyn järjettömyyttä turpeen korvaajina ei tarvinne perustella sen enempää.

Kun joudumme nyt luopumaan turpeesta nopeammin kuin mikä on järkevää, se tulee lisäämään valtavasti puun käyttöä. Se tarkoittaa sitä, että puuta on tuotava ulkomailta. No Venäjähän juuri ilmoitti, että puuta ei viedä Suomeen. Mistä me sitten saamme riittävästi puuta? Ainoaksi vaihtoehdoksi karsiutuu lopulta tropiikki. Sieltä asti pitäisi tuoda, ja kuinka kestävä ja kauaskatseinen ratkaisu tämä mahtaisi olla?

Näiden raaka-aineiden ja varsinkin niiden päästöjen kohdalla pitää tarkastella asiaa myös elinkaariajattelun kautta. Turpeessa elinkaari on sata vuotta, kivihiilessä se on 200 miljoonaa vuotta. Elinkaariajattelun kautta tarkasteltuna puu on turvetta huomattavasti haitallisempaa. Turpeen käyttö tulee vähenemään ilman ohjauksen lisäämistä omatoimisesti jo ennen hallituksen asettamaa kunnianhimoista tavoitettakin. On tarpeetonta ja vahingollista nopeuttaa tätä prosessia, sillä se johtaa pahimmillaan täysin hallitsemattomaan tilaan. Turve tulee katoamaan muutenkin, ja se tapahtuu markkinaehtoisesti. Päästökauppa ohjaa voimallisesti turpeen käyttöä ja siitä luopumista. Lisäohjausta ei missään nimessä tarvita. Liian nopea turpeesta eroon ravistelu aiheuttaa kestäväntöntä tuhoa myös työllisyyden suhteen. Turpeen työllistävyys on 4 232 työvuotta koko Suomessa. Nämä työpaikat katoavat nyt hyvin nopeasti, ja yrittäjien tekemät investoinnit häviävät savuna ilmaan, ja ne päästöt vasta haitallisia sitten ovatkin.

Puhemies! Luonnontilassa oleva suo tuottaa metaanipäästöjä, joka on 25 kertaa hiilidioksidia voimakkaampi ilmastokaasu. Kasvava turvesuo puolestaan on ahne hiilinielu. Suot kasvavat nopeammin kuin mitä niitä käytetään energiantuotantoon, joten se on niitä harvoja raaka-aineita, joista me olemme omavaraisia. Sen lisäksi turve on vielä helposti varastoitavissa. Olen vahvasti sitä mieltä, että tässäkin asiassa pitää tehdä alueellisia päätöksiä ja linjauksia. Se, mikä toimii Helsingissä, ei toimi Kiteellä. Kun turpeen käyttöä nyt vähennetään hallitsemattomasti, mitä meillä tapahtuu kivihiilen käytön suhteen? No sehän lisääntyy.

Arvoisa puhemies! Meidän tulee päästä eroon turpeesta hallitusti ja kestävästi. Samalla meidän on kehitettävä korvaavia menetelmiä ja keinoja. Ne eivät tapahdu yhtäkkiä eivätkä sormia napsauttelemalla. Pienydinvoimalat ovat varmasti yksi vaihtoehto, mutta se vaatii niiden ydinvoimaloiden lisäksi täysin oman infransa, jonka rakentaminen ottaa oman aikansa. Geolämpö, kyllä, on yksi vaihtoehto, mutta sekin on vielä kovasti oppimiskäyrän alkupäässä. Ongelmana siinä on reikien nopea jäähtyminen, jonka takia reikiä pitäisi olla poraamassa jatkuvasti. Käytännössähän asia menee niin, että turpeelle ja samalla tavalla muille fossiilisille polttoaineille pitää löytyä useita korvaavia keinoja. Ei ole pelkästään yhtä autuaaksi tekevää vaihtoehtoa, jolla pääsisimme Hoskosen mainitseamalla tavalla ”nirvanaan”. — Kiitoksia, puhemies.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2020 vp

19.35 Petri Huru ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen ilmastotavoitteen mukaiset toimet tulevat kohdistumaan kansalaisiin suoraan kahdella tavalla: liikenteen, erityisesti autoilun, kustannukset tulevat nousemaan polttoaineverojen ja mahdollisten tietullien kautta; asuminen tulevat nousemaan lämmityskustannuksien, sähkön hinnan ja kaukolämmön kautta.

Edustaja Hoskonen täällä hyvin toi esiin turveasiasiaa ja sen vaikutuksia. Se vaikuttaa muun muassa kaukolämmön hintaan sekä pahimmillaan Suomeen tehtäviin investointeihin, kuten Vapon Ilomantsin tehtaan tai UPM:n Kotkan biojalostushankkeiden Suomeen saamiseen. Turpeesta sen verran vielä, että keskusta, edustaja Hoskonen, tietysti on tässä merkittävässä asemassa, mitä te hallituksessa tulette sen osalta päättämään.

Toinen, mikä näihin hiilivuotoihin liittyy merkittävästi, on esimerkiksi kuparin ja nikkelin tuottaminen. Jos niitä ei saada kompensatiolain hiilivuotolistalle, on suuri vaara, että hiilivuoto lisääntyy, kun tehtaanpiiput Suomesta katoavat. Nimittäin Euroopassa kuparin hiilijalanjälki on puolet globaalisti tuotetun kuparin tuotannossa syntyvistä päästöistä. Nikkelin osalta tämä on neljä- tai jopa kymmenkertainen globaalisti tuotettuna. Toinen hyvä esimerkki on nikkelin tuotannon rikkidioksidipäästöt: kun esimerkiksi Bolidenin tehdas Harjavallassa päästää noin 14 kiloa per tuotettu nikkelitonni, on vastaava luku Botswanas- sa jopa 7 000 kiloa.

Eli kuinka paljon me täällä vielä kiristämme ruuvia ennen kuin se piippu karkaa sinne ulkomaille? Toivottavasti hallitus ottaa näitä huomioon päätöksissään. Eli suomalainen piippu on todellakin ekoteko. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä ja tulkaa tänne näin, koska teillä ei ole maskia päällänne [Hannu Hoskonen: Anteeksi!] siellä salissa. — Valiokunnan puheenjohtaja, olkaa hyvä.

19.37 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Vielä pari asiaa tästä hiilivoimasta, kun siitä nyt tunnutaan olevan pääsemässä eroon niin kuin turpeestakin. Sinänsä hyviä tavoitteita, mutta kannattaa olla realisti.

Katsoin juuri äsken netistä kolmen kansainvälisen tutkijajärjestön tietoja. Global Energy Monitor-, Greenpeace- ja Sierra Club -nimiset firmat tai tällaiset yhteisöt ovat tutkineet tätä hiilivoimaa aivan oikeasti ja tosissaan tieteelliseltä pohjalta, ja maailmanlaajuisesti tällä hetkellä rakenteilla oleva hiilivoimalakapasiteetti vuonna 2018 kasvoi 12 prosenttia. Pääsyyllinen on Kiina — jos syyllisiä halutaan etsiä, niin Kiina vastaa suurimmalta osalta kivihii- len käytön lisäämisestä. Ja jos joku kuvittelee... Kiinahan on luvannut hurskaasti, että muistaakseni 2060 vuoteen mennessä pitäisi olla hiilineutraali. Millä Kiina tuottaa sen energian, koska sillä on erittäin raskasta metalliteollisuutta — erittäin raskasta — erittäin paljon energiaa vievää teollisuutta, kaikkea mahdollista? Sen hiilenpolton poistaminen on täydellinen mahdottomuus, ja ydinvoimaa ne eivät ehdi rakentamaan millään rahalla niin äkkiä.

Mutta jos otetaan Euroopasta kaksi esimerkkiä. Euroopan kaksi suurinta hiilivoimalaa, voimalaitosta — Belchatów toinen, se on Puolassa, ja sen saksalaisen voimalaitoksen nimeä en jaksa nyt äkkiä muistaa, yritin etsiä sitä äsken — yhdessä työntävät ilmakehään 72 miljoonaa tonnia hiilidioksidiekvivalenttia, ja se on reilusti enemmän kuin kaikki yhteen- sä, mitä me täällä Suomessa hiilidioksidia päästämme ilmaan, kaksi Euroopan suurinta hiilivoimalaa työntää saman verran ja vähän enemmänkin. Elikkä tässä saamme vähän mitta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 130/2020 vp

kaavaa tälle pelille. Kun lähdetään turveurakoitsijoita ja maanviljelijöitä ja yleensä maalla eläviä ihmisiä syyllistämään siitä, että tämä on se syy, minkä tautta meillä ilmasto lämpeenee, niin kannattaa kuitenkin tosiasioihin tutustua.

Minä en oikein pidä siitä menettelytavasta, että täällä riemuitaan siitä, että on ikään kuin tehty suuri ilmastoteko, vaikka itse asiassa on tehty kammottava vahinko, jos turve lopetetaan, koska silloin ajetaan tähän maahan erilaisia energiatuotteita ympäri maailman. Onko se sitten haketta? Erittäin todennäköisesti tämän pelin voittaa venäläinen öljy ja venäläinen maakaasu, koska muuta ei ole. Jos lähdetään tuomaan ulkomailta, Keski-Euroopasta, haketta — joka on niiltä alueilta otettua haketta, mitkä viime kesänä ja toissa kesänä kuolivat kasvitauteihin ja hyönteistuhoihin — niin otamme valtavan metsähygieniariskin. Se riski on niin järkyttävä, että eduskunnan pitää nyt tässä asiassa herätä, ja ei tässä talossa puhumalla pehmoisia kovin pitkälle pötkitä, koska se johtaa hyvin äkkiä siihen, että teemme tälle kansakunnalle valtavaa vahinkoa, ja sen jälkeen muka menemme hyvillä mielin yöksi omalle asunnolle nukkumaan niin, että ”tulipa tehtyä hyvä ympäristöteko”.

Turpeen lopettaminen oli tämän eduskunnan tekemistä päätöksistä ehdottomasti eniten hiilidioksidia tekevä, koska nyt ruvetaan ajamaan fossiilisella polttoaineella tavaraa ympäri maailmaa, ja tehdään valtavaa vahinkoa. [Petri Huru: Kaatakaa se!] Juttu on nimittäin niin, että kun näitä tilastoja olen tutkinut yön hiljaisuudessa eri lähteistä ja eri ammattilaisilta, eri asiantuntijoita, niin kuva on muuttunut yhä mustemmaksi, kun niitä tietoja on tullut. Ja tilalla tällä hetkellä poltetaan ensi talvena Suomen voimalaitoksissa miljoonia kuutiota arvokasta, jalostusarvoltaan korkea-arvoista joko tukkipuuta tai kuitupuuta. Keskustelin ystäväni kanssa, joka hankki tätä puuta voimalaitokselle. Hän sanoi, että ikinä hän ei ole tehnyt näin paljon puukauppaa kuin nyt on tehnyt. Kaikki leimikosta pannaan samaan kasaan. Siellä on tukit ja siellä on kuitupuut, ja kukaan ei välitä. Ja se johtui nimenomaan tämän 2,7 euron hinnankorotuksesta megawatin kohdalta, ja tämä vaikuttaa meidän ilmastotaseeseemme, vaikuttaa meidän ilmastovuosikertomukseemme joka vuosi ja pahenevasti — joka vuosi. Ja nämä juhlat loppuvat noin kahden vuoden kuluttua, kun markkinoilla lähtee puutuotteet nousuun. Se johtaa siihen, että markkinoille syntyy erittäin voimakas häiriötilanne, puumarkkinoille nimenomaan, ja energiamarkkinoille myös.

Arvoisa puhemies! Nämä faktat kertovat sen, että kun teemme näitä ilmastovuosikertomuksia, niin edellytän kyllä ympäristövaliokunnan puheenjohtajana, että pysymme niissä tosiasioissa, mitkä ovat oikeasti totta. Se, jos puhumme täällä lämpimiksemme toisillemme, että saamme hyvän mielen, ei kovin pitkälle potki, ja koska kuitenkin perustuslakimme mukaan kansanedustajan on omassa tehtävässään tehtävää hoitaessaan pysyttävä ehdottomassa totuudessa, niin siksi halusin käyttää tämän puheenvuoron, ja siitä kiitän arvoisaa puhemiestä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. Sitten vain maski päälle, ja tämä keskustelu on päättynyt.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan, jolle liikenne- ja viestintävaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.